

ГАЗЕТА
ВЕРХОВНОЇ РАДИ
УКРАЇНИ

Голос України

№ 55 (3305)

СЕРЕДА
24 березня
2004 року

Фото Олександра КЛИМЕНКА

Працювати в сесійній залі, а також і в... Мукачевому

Ранкове засідання сесії Верховної Ради 23 березня

Попри нагадування головуючого на засіданні про узгодження порядку денного на погоджувальній раді керівників парламентських фракцій і груп, народні депутати все-таки висловили низку застережень і пропозицій до нього. Представник фракції КПУ Володимир Єщенко просив визначитися з ситуацією, що склалася в Палестині, Іраку і Косово. Соціаліст Михайло Мельничук закликав звернути пильнішу увагу до, як він висловився, катастрофічної ситуації на селі з тим, щоб потім знову не довелося закуповувати хліб за кордоном.

(Закінчення на 2-й стор.).

Насильство у Косово. Черговий виток

П'ять років тому вперше після Другої світової війни держава континентальної Європи зазнала зовнішньої агресії

Бомбардування Югославії авіацією НАТО почалися 24 березня 1999 року, воєнна кампанія тривала 78 днів. У 2003 році сама назва «Югославія» зникла з мапи Європи. З'явилися Сербія і Чорногорія. Та залишилася на карті Європи «гаряча точка» — Косово, де, як і раніше, перебувають миротворці, п'ятирічні зусилля яких практично були перекреслені новими спалахами насильства минулого тижня.

Існує думка, що, взявши на себе роль миротворців, НАТО не впоралося з ситуацією в Косово. Чи так це насправді? Багато хто з політиків і військовиків вважає, що заворушення в Косово мають організований характер і ставлять собі за мету відокремитися від Сербії і Чорногорії й добитися незалежності провінції. Про те, що спалах насильства був заздалегідь спланований албанськими екстремістами, заявив і генсек НАТО Яаап де Хооп Схеффер, який відвідав у понеділок Приштину.

(Закінчення на 2-й стор.).

ПРОДОВЖУЮЧИ ТЕМУ

Не одразу і не всі

Потерпілі мешканці будинку по вулиці Кедріна в Донецьку отримають житло

Коли Вікторія Халдіна вирушає вранці на роботу, вона ховає гострі предмети — виделки, ножі. Побойоється за чоловіка: під час аварії в житловому будинку по вулиці Кедріна, яка сталася 14 лютого, Андрій Анічін отримав травми, переніс операцію і кілька тижнів перебував у нейрохірургічному відділенні. Потім потерпілого виписали додому, для амбулаторного лікування. Він має пригнічений вигляд, скаржиться на провали в пам'яті, дратується навіть через дрібниці.

(Закінчення на 2-й стор.).

ОФІЦІЙНО

Просять автономного закону

Кримські депутати просять вилучити із законопроекту про вибори депутатів ВР України, місцевих рад, сільських і селищних голів положення, що стосується виборів у автономії. На їхню думку, документ не враховує особливостей півострова, порушує Конституцію України, міжнародні угоди, звужує права Криму, виборчої комісії та кримчан. Про це йдеться в їхньому зверненні до Верховної Ради України, де вони також просять прийняти для автономії окремий закон.

Завтра на позачерговій сесії депутати мають намір «нагадати всім, що існує Конституція Криму». До того ж у ВР України «зарєєстровано сім альтернативних проектів закону про вибори депутатів до ВР АРК з відповідними рекомендаціями». Та попри це, зазначають кримські депутати, «минулого тижня в першому читанні прийнято закон, який звів нинішній статус ВР АРК до рівня місцевої ради».

БЛІЩОПИТУВАННЯ—СЕВАСТОПОЛЬ

Що ви думаєте про закон, який визначає статус Севастополя?

Олександр Володимирович, юрист:

— Політики невинно зняли з себе відповідальність за прийняття закону про наше місто. Уже скільки тих проектів було, які лише депутати його не любляли, а віз і нині там.

Іван Р., офіцер ВМСУ:

— Декому в Україні Севастополь, як кістка в горлі. Дуже заважає своєю наполегливістю в прийнятті закону про власний статус, який, до речі, записано у чинній з 1996 року Конституції.

Андрій Романович, депутат:

— Київ отримав особливий статус і чудово розвивається, а нашу територіальну громаду позбавляють права вирішувати багато питань розвитку регіону без оглядки на Київ. Яка ж це демократія?

Лариса Володимирівна, журналіст-ветеран:

— Де ви такі бачили, щоб область (а Севастополь — місто-область) на офіційних прийомах, церемоніях, урочистостях представляли одразу призначений зверху голова міської державної адміністрації і голова міськради, обраний всенародним голосуванням? Вони і владу ніяк не поділять, ніяк не вирішать, хто головніший у місті.

БУВ «ВЕСНЯНИЙ ПЕРЕДЗВІН ПОГОРИНСЬКОГО КРАЮ»

І сюрприз для учасників та присутніх у залі Національного палацу «Україна»

Ще задовго до початку звіту майстрів мистецтв та аматорських художніх колективів Рівненської області вирувало фойє Національного палацу «Україна». У багатогранній виставці народного мистецтва «Барви Погориння» (автор проекту — Юрій Сіліч) — експозиції художньої вишивки, обробки дерева, художнього ткацтва, текстилю, кераміки та гончарства. Тут — і в'язані та мереживні вироби, витинанки, іграшки. І... пісні нетерплячих рівненчан-аматорів. Інтерес до експонатів такий, що неможливо пробитися через

велику кількість бажаючих їх побачити. Втім, наближався час початку головного концерту-звіту. Помічаю, багато хто неохоче залишає фойє...

І ось ведучі запрошують на сцену Міністра культури і мистецтв Юрія Богущького та Миколу Сороку.

(Закінчення на 3-й стор.).

Ушанували працівників культури

Учора в столиці у Національній опері з нагоди Всеукраїнського дня працівників культури та аматорів народного мистецтва відбулося урочисте зібрання. Були зачитані привітання від Президента України Леоніда Кучми, Голови Вер-

ховної Ради Володимира Литвина і Прем'єр-міністра України Віктора Януковича. Вшанували і нагородили переможців Всеукраїнського конкурсу в кількох номінаціях. Відбувся святковий концерт.

У НОМЕР

Конституційний Суд захистив вітчизняний інформаційний простір

Учора КС підтвердив, що Верховна Рада не виходила за межі своїх повноважень, ухвалюючи зміни до статті 9 Закону України «Про державну підтримку засобів масової інформації та соціальний захист журналістів», за яким тариф на оформлення передплати та доставки передплатникам друкованих періодичних видань має становити не більш як 40 відсотків собівартості виготовлення одного при-

мірника передплатного видання.

КС у своєму рішенні, яке оголосив Голова Конституційного Суду **Микола СЕЛИВОН (на знімку)**, зазначив, що встановлення граничного тарифу Верховною Радою не є безпосереднім регулюванням (встановленням) цін, а встановлений розмір граничного тарифу на оформлення передплати та доставку періодичних видань є політикою ціноутворення як складової

Фото Сергія КОВАЛЬЧУКА

внутрішньої економічної і соціальної політики.

(Закінчення на 2-й стор.).

УРОЖАЙ-2004

Гідромет зсуває посівну до півдня

Гідрометцентр застерігає від початку посівної ярових культур у південних областях, бо після 26 березня прогнозують похолодання на більшій частині території країни зі зниженням нічних температур до мінус

двох градусів. За словами начальника управління агрометеорології Тетяни Адаменко, у південних регіонах нині поки спостерігаються оптимальні для сівби температури.

(Закінчення на 2-й стор.).

СЬОГОДНІ ЧИТАЙТЕ:

Весняний призів

4

Кого «прогенералити»?

Чому лікарня — для бомжів єдиний притулок?

5

Храм у скелі

6

Конституційний Суд захистив вітчизняний інформаційний простір

(Початок на 1-й стор.).

Така політика спрямована на забезпечення соціальних гарантій передусім для малозабезпечених громадян, створення умов для реалізації громадянами конституційного права на інформацію, свободу думки і слова і має визначатися винятково законами. Отже, положення частини другої статті 9 Закону України «Про державну підтримку засобів масової інформації та соціальний за-

тання вважали, що зазначеною нормою закону Верховна Рада України вретулювала тариф на оформлення передплати та доставку періодичних видань, тим самим вийшла за межі своєї компетен-

ції, перебравши на себе повноваження органу виконавчої влади.

Своє рішення КС приймав, як повідомив на прес-конференції суддя-доповідач у справі **Василь НІМЧЕНКО (на знімку ліворуч)**, виходячи із сис-

темного тлумачення нормативно-правових приписів закону, наявності зв'язку між змістом статті 4 щодо організації державної фінансово-економічної підтримки засобів масової інформації і статті 9, виконання якої забезпечує цю підтримку. Соціальне значення надання таких послуг, як оформлення передплати та доставка передплатникам друкованих періодичних видань, зумовлене тим, що ці послуги стосуються більшості населення України.

Тому державне регулювання вартості їх надання є одним із засобів соціального захисту

громадян України, підкреслив В. Німченко.

Голова Спілки журналістів **Ігор ЛУБЧЕНКО (на знімку праворуч)**, який був присутній під час оголошення рішення в Конституційному Суді, повідомив нашому кореспонденту, що Спілка журналістів з самого початку підтримувала ініційовані народними депутатами України С. Правленком, М. Томенком і Б. Беспалим зміни до ст. 9 Закону «Про державну підтримку засобів масової інформації та соці-

альний захист журналістів» і уважно спостерігала за розглядом справи в Конституційному Суді. Адже від рішення суду залежало, чи зможе у майбутньому пересічний громадянин нашої держави вільно передплачувати пресу. Тому що, як відомо, без інформації не може бути ні свободи слова, ні свободи думки. І. Лубченко відзначив високий професіоналізм суддів Конституційного Суду, які змогли розібратися в складних правовідносинах і відстояти права читачів преси.

Фото Сергія КОВАЛЬЧУКА.

Працювати в сесійній залі, а також і в... Мукачевому

ПАРЛАМЕНТСЬКА ХРОНІКА

Ранкове засідання 23 березня (Початок на 1-й стор.).

На неприпустимість обмеження терміну внесення пропозицій до законопроекту про місцеві вибори звернув увагу «нашоукраїнець» Роман Зварич, а голова тимчасової слідчої комісії з розслідування обставин загибелі Георгія Гонгадзе та низки інших резонансних злочинів Григорій Омельченко просто благав і наполягав внести до порядку денного звіт комісії, а також звіт Генерального прокурора, нагадавши, що ця комісія працює майже два роки.

Досить несподіваного виявилася вимога двох фракцій — «Нашої України» і БЮТ — узяти півгодинний тайм-аут у засіданні. На прохання головуючого пояснити причини Юрій Оробець звернув увагу на ситуацію, що склалася в Мукачевому у зв'язку з виборами тамтешнього голови. Він назвав мукачівські події надзвичайними, заявив про протиправне небажання реєструвати опозиційних кандидатів на міського голову та блокування виконання судових рішень. І зауважив, що в Закарпатті відпрацьовуються найчорніші сценарії майбутніх президентських виборів. А тому обидві фракції вимагають негайного від'їзду до Мукачевого групи народних депутатів, на-

самперед голів кількох профільних парламентських комітетів. Голова Верховної Ради Володимир Литвин сказав, що питання буде позитивно вирішено після повернення з відрядження заступника Голови ВР Олександра Зінченка, якому за попереднім рішенням і доручено очолити групу депутатів, які мали відбутися до Мукачевого.

Певною мірою могли розв'язати заявлені депутатами проблеми голосування уже з перших питань порядку денного. Зокрема, проект закону про сільськогосподарський перепис. Однак для його прийняття не вистачило десяти голосів, тому документ довелося відправити на повторне перше читання. Проте парламентарії дружно проголосували за урядовий законопроект про відновлення прав осіб, депортованих за національною ознакою.

У рамках прийняття рішень з обговорених питань невдача спіткала і п'ять депутатських законопроектів, що передбачають зміни до Закону «Про пенсійне забезпечення військовослужбовців, осіб начальницького і рядового складу органів внутрішніх справ та деяких інших осіб». Профільний парламентський комітет пропонував прийняти за основу чотири з них і один відхилити.

Та чи не найгарячішим виявився розгляд за скороченою процедурою проектів змін до

Закону «Про політичні партії в Україні». Було запропоновано три законопроекти — депутатські та президентський. Один із авторів, Олександр Турчинов (БЮТ), зауважив, що, попри цивілізовану норму про контроль Мін'юстом за діяльністю політичних партій, до закону вкралася прикра норма. Вона передбачає можливість Міністерства юстиції контролювати виконання партійних статутів. Хоча, як зауважувалося, цю внутріпартійні документи і кож-на партія сама контролює своїх партійців. Заперечення депутатів (окрім представника фракції СДПУ(о) викликала і пропозиція Президента про обов'язкове утворення партосередків в районах і містах України. Юрій Кармазін зауважив, що науково-експертне управління ВР м'яко назвало такі пропозиції сумнівними. Комітет з правової політики, від імені якого виступав Олександр Мороз, також критично поставився до президентських пропозицій і підтримував законопроекти в авторстві Олександра Турчинова і Олександра Ременюка. Проте ходен з трьох законопроектів не набрав належної кількості голосів, тому їх довелося зняти з розгляду.

Парламентарії розглянули низку інших питань, а їх у планах на цей день було більш як два десятки.

Анатолій БЕНЬ.

Не одразу і не всі

Потерпілі мешканці будинку по вулиці Кедріна в Донецьку отримають житло

ПРОДОВЖУЮЧИ ТЕМУ

(Початок на 1-й стор.).

Нині родина, як і інші «колег» по нещастю, живе у профілакторії «Шахтарські зорі». Проживання тут оплачено до кінця місяця. За лічені дні Вікторія, Андрій та 13-річний син Юра мають підшукати собі інше житло. Сім'я не має статусу потерпілих, тому що квартира, яка зруйнувалася за лічені хвилини, — чужа. А подружжя мало її. Тому можуть претендувати лише на компенсацію втраченого домашнього скарбу.

— Куди податися, не знаю, — на очах Вікторії сльози. — Я працюю в дитсадку, 160 гривень оклад. Чоловік на лікарняному, грошей не одержує. Навіть за аналізи в лікарні нещодавно довелося платити. Андрій загальмований, постійно психує, боюся його самого залишати. Коли починається напад головного болю, він накривається подушкою і стогне. Ми збирали гроші на власну квартиру, ще місяць — і накопичили б на однокімнатну. Економили на всьому. Тепер усе зруйнувалося. Син теж ще не отямився, постійно плаче: «Мамо, куди нам іти?» Зрозуміло, і тут, у профілакторії, не дуже зручно, але наймати житло... Де взяти гроші?

Як писала наша газета, внаслідок вибуху в дев'ятиповерховому будинку повністю зруйновано три поверхи, четверо осіб загинули. Без даху над головою залишилися понад 30 сімей. Потерпілих — близько сотні осіб — було переселено до профілакторію

шахтоуправління «Донбас». Під час нещодавньої зустрічі із мешканцями будинку по вулиці Кедріна міський голова Олександр Лук'яненко заявив, що до 1 серпня усі сім'ї отримають постійне житло, за можливістю рівноцінне втраченому. Керівник міста доручив продовжити безплатне лікування родин у профілакторії і пообіцяв, що відразу після закінчення навчального року всі діти відправляться до оздоровчих закладів.

У перші дні після аварії футбольний клуб «Шахтар» придбав дві квартири для потерпілих: двокімнатну — для Наталії Ніколаєнко, у якої загинули чоловік та його батьки, та трикімнатну квартиру — для Лідії Цибенко. Обидві жінки — рідні сестри і мешкали поруч, на одному сходовому майданчику. В одній родині двоє неповнолітніх дітей, в іншій — четверо. Однак під час зустрічі із міським головою Наталія поскаржилася, що за новою адресою їй із дітьми жити незатишно: холодно і немає гарячої води.

Решту сімей забезпечити житлом міська влада. У складному становищі опинилися ті, хто не має статусу потерпілих, тобто не були прописані в аварійному будинку. Таких родин дві: крім Вікторії Халдіної та Андрія Анічіна, без статусу опинилися сім'я Цубер: Наталія, Костянтин та їхні двоє дітей — Паша 14 років і Маша, якій виповнився рік і чотири місяці.

— Ми жили в тітці і поти-хеньку відкладали гроші на

квартиру, — розповідає Наталія Цубер. — Вибухом у нас вибило вікна, двері. Коли повернулися за речами, я не знайшла своїх золотих прикрас і грошей. Тепер ми не маємо статусу потерпілих, і нам кажуть, щоб ми звідси йшли. Іти немає куди, і що робити, не знаю. Написали заяву міському голові, щоб допомогли придбати квартиру в кредит.

Утім, до заяв про зникнення грошей і цінностей влада ставиться скептично, нагадуючи, що будинок цілодобово охороняли. Аварія 14 лютого створила чимало юридичних колізій, і не лише з людьми без статусу. Більшість із потерпілих квартир були приватизовані. Формально власники приватизованого житла не мають права претендувати на безплатні квартири, а на випадок стихійного лиха мали б застрахувати свою власність. Але жодна із квартир застрахована не була. Тим часом люди наполягають на повній компенсації збитків, і з цими вимогами також важко не погодитися.

Досі не зроблено висновків про причини аварії. Розбирання завалив припинене після того, як наприкінці лютого у зруйнованому будинку отримав травму один із рятувальників. Як повідомив Олександр Лук'яненко, цього тижня на місці аварії буде змонтовано 27 тонн металоконструкцій, після чого рятувальники, слідчі та експерти зможуть завершити свою роботу і скласти офіційний акт про причини трагедії.

Ліна КУЦЬ.

ВІСТІ З-ЗА КОРДОНУ

Насильство у Косово. Черговий виток

П'ять років тому вперше після Другої світової війни держава континентальної Європи зазнала зовнішньої агресії

(Початок на 1-й стор.).

За ту само версію висловилися депутати від трьох провідних албанських партій у парламенті Косово. Вони вважають, що зупинити косоварів можна, тільки прийнявши рішення про відділення. Водночас албанські парламентарії попросили співгромадян припинити насильство і звільнити вулиці, але заклик не захотив почути. В результаті до краю прибуває підкріплення миротворчим силам КФОР. Переважно це — контингент із сусідньої Боснії і Герцеговини. У бойову готовність приведено також армію Сербії. Верховна рада оборони країни прийняла рішення запропонувати СБ ООН участь підрозділів сербської армії в миротворчій операції в Косово. Неважко здогадатися, що участь армії сербів може ще підсилити конфлікт.

Безперечно, Афганістан, Ірак і боротьба з тероризмом забирають багато енергії. Особливо у США. Але в цьому разі саме європейці повинні передовсім дати лад у своєму домі і проаналізувати, з чієї вини опинився під загрозою зриву план довгострокового розв'язання проблем регіону. Американцям не зрозуміти того, що повинні розуміти і враховувати європейці, а саме: конфлікту в Косово не п'ять і не десять років. Адже відома Косовська битва відбулася ще 1389 року.

Яна СТАДІЛЬНА.

Розпалюється дипломатичний скандал

Наприкінці минулого тижня з Естонії виїхали двоє співробітників російського посольства в Таллінні, обвинувачені в протизаконній діяльності. Їм було запропоновано залишити територію країни протягом 48 годин.

Як вдалося довідатися кореспонденту «ГУ» в Москві, російські дипломати виявили надмірну активність у збиранні інформації, пов'язаної зі вступом Естонії до НАТО. Але, на думку російських експертів, «збирання інформації для дипломатів — звичайна практика», а висилання росіян лише свідчить про те, що відносини між ЄС і Росією байдужіють.

Відповідно до загальноприйнятої практики Москва відправила двох співробітників естонського посольства. Так було і 1996 року, коли МЗС Естонії вислав із країни економічного радника посольства Росії в Таллінні Сергія Андреева. 2000 року з Естонії було вислано ще двох російських дипломатів — радника і військового аташе, які також збирали інформацію військового характеру.

Віктор ТИМОШЕНКО.

У страху очі великі

Як українець Іван С. та двоє пакистанців ледь не стали терористами

Польська «Газета Виборча» із посиланням на джерело в поліції повідомила, що в неділю затримано трьох «терористів»: двох пакистанців і українця, який прийшов до них на квартиру, коли там проводили обшук. Головним доказом «провини» стали знайдені під час обшуку карти, на яких було позначено якісь місця (недалеко від аеропортів, синагог, посольств). Тож було повідомлено, що затриманих підозрюють у зв'язках з терористичними угрупованнями...

— Згідно з польським законодавством правоохоронці мають 48 годин на з'ясування особи затриманих, — повідомлює «ГУ» прес-секретар Посольства України в Польщі Леонід Білоусов. — У понеділок увечері ми дізналися, що затримано Івана С., мешканця Рівненської області, студента-заочника, який з 15 лютого перебуває в Польщі на заробітках. Пакистанці у Польщі — два місяці, і їх уже добре знають правоохоронні органи. Щодо вилучених карт... На них було позначено місця міграційних служб, в яких пакистанці вже побували, або планували побувати. Схоже, вони хотіли або залишитися у Польщі, або виїхати на Захід.

Принаймні жодних підстав для затримання «терористів» знайти не вдалося. Тож учора нашого співвітчизника звільнили з 3-під варті. Пакистанців, мабуть, теж. Чому Іван С. опинився в час Х у місці Х? Він добре володіє англійською мовою і, найімовірніше, просто відпрацьовував репетитором. Але щодо останнього — це тільки припущення.

А тим часом у Польщі тривають заходи з підсилення безпеки, з огляду на теракти. На стінах деяких громадських установ навіть з'явилися інструкції, як слід поводитися у надзвичайних ситуаціях.

Наталія ФІЛІПЧУК.

УРОЖАЙ-2004

Гідромет зсуває посівну до півдня

(Початок на 1-й стор.).

Шоправда, водночас там починається висихання верхнього шару ґрунтів, що може негативно позначитися на схожості насіння в разі сухої і вітряної погоди. Разом з тим у більшості областей весняно-польові роботи уже ведуться. Приміром, на Закарпатті, **повідомляє наш власний кореспондент Іван ГУДЗОВАТИЙ**, вони стартували на півтора тижня раніше, ніж завжди. А в Криму вже до кінця тижня, **інформує наш власний кореспондент Віктор ХОМЕНКО**, збираються завершити сівбу ранніх зернових.

Якщо вірити Міністерству агрополітики, господарства заклали у ґрунт ранні ярові — ячмінь, овес, горох — на 1,12 мільйона га із 4,9 мільйона запланованих. Пізніми культурами — гречкою, просом, рисом, кукурудзою на зерно — передбачають засіяти 3,05 мільйона га.

ФОТОФАКТ

Нинішнього року ВАТ «Куликівський льонозавод» буде не тільки переробляти тресту, а й вирощуватиме льон на своїх полях та на 600 гектарах сільгосптовариств, яким надаватиме допомогу добривами, технікою. На підприємстві виготовили унікальний агрегат для закриття вологи та передпосівної підготовки потужністю 50—60 гектарів на день.

На знімку: голова правління ВАТ «Куликівський льонозавод» Євген Мартинюк демонструє заводську новинку.

Фото Сергія ПАВЛЕНКА.

СПОРТ

Яковенко не зволікає

Футбол. Як повідомила прес-служба ФФУ, тренер молодіжної збірної Павло Яковенко визначив коло кандидатів (зберуться в Києві 27 березня) на міжнародну товариську зустріч зі збіркою Македонії. Вона відбудеться 31 березня у містечку Штіп, що за 70 кілометрів від Скоп'є, і розпочнеться о 14.00 за київським часом. Її обслужуватимуть місцеві арбітри ФІФА.

Воротарі — Станіслав Богуш («Металург», Запоріжжя), Євген Ширяєв («Чорноморець»), Андрій П'ятов («Ворскла-Нафтогаз»); **оборонці** — Олександр Яценко («Динамо»), Олег Гущенюк («Шериф», Молдова), Микола Іщенко, Любомир Іванський (обидва — «Карпати»), Андрій Ханас (ІСКА), Дмитро Чигринський («Шахтар»), Євген Чеберячко («Закарпаття»), Денис Голайдо («Таврія»); **півоборонці** — Андрій Оберемко («Динамо»), Олексій Годін («Металург», Запоріжжя), Сергій Пилипчук, Руслан Єрмоленко (обидва — «Металіст»), Тарас Михалик (ІСКА); **нападники** — Дмитро Бровкін, Артем Мілевський (обидва — «Динамо»), Віталій Несін («Дніпро»), Сергій Півненко («Шахтар»).

Тур завершено

Першість країни. Перша ліга. 19-й тур. «Динамо-2» (Київ) — «Нива» (Вінниця). 2:1. Голи: Алієв, 69, Огненович, 78 — Покладок, 90+2.

Був «Весняний передзвін» ...

І сюрприз для учасників та присутніх у залі Національного палацу «Україна»

ТВОРЧІ ЗВІТИ ОБЛАСТЕЙ

(Початок на 1-й стор.).

Після короткого вступного слова голови Рівненської облдержадміністрації глядачів одразу заповнив пролог концерту «Бринить струна над краєм Погоринським». Хоча виконали його не професійні колективи, а аматорський народний квартет Млинівського районного центру дозволя і народний ансамбль танцю та вокальна група «Куделиця» Рівненського міського Палацу дітей та молоді.

Потім розпочався розділ «Рівненщини класик-прем'єр», у мереживо класичних творів

якого автори майстерно вплели історичну тематику. Це — фрагмент «Заложи Ярослав город великий» з ораторії-кантати «І нарекоша ім'я Київ» Лесі Дичко, що виконали хорова капела Інституту мистецтв та музичного училища Рівненського державного гуманітарного університету в супроводі камерного оркестру обласної філармонії. А сцену з вистави «Марія Несвічка — княгиня Рівненська» проникливо відтворили артисти обласного українського музично-драматичного театру. В цьому класичному розділі свою майстерність демонстрували також камерний оркестр та солісти обласної філармонії Богдан Косопуд, Ліля Ліпчук та Наталія-Марія Фарина, інструментальне тріо «Контрасти».

Другий відділ звіту розпочався з оплесків. Вони були відгуком на повідомлення, що в залі присутній Голова Верховної Ради України Володимир Литвин. І потім зведена капела бандуристів музичного училища гуманітарного університету, музичних шкіл Рівного та Здобунова під орудою художнього керівника і диригента виконали твір «Звучи, рідна мово». Він став нійби прологом до тематичного розділу творів під назвою «З цілющою джерела». Вокально-хореографічну композицію «Бабусині пісні» цього тематич-

ного розділу відкрила заслужений майстер народної творчості України із села Крупове Дубровицького району Уляна Кот. За нею на сцені поперемінно чарували глядачів своїми піснями й танками фольклорно-етнографічні ансамблі з кількох сіл області. І серед них були молоді виконавці.

Але коли народні твори почали виконувати фольклорний ансамбль «Волинянка» Інституту мистецтв гуманітарного університету, дитячий гурт традиційного польського співу «Ранкова роса» і народний фольклорний гурт «Веснянка» Рівненського міського Палацу дітей та молоді, то це було найпромовистішим доказом того, що в цьому краї не на

словах, а справді дбайливо плекають життєдайні національні традиції.

Проте і в цьому, і в розділі «Естрадна мозаїка» багато номерів виконували молодь і діти. І це — одна з найвиразніших ознак концерту майстрів мистецтв і художніх колективів Рівненщини. А ще — вдячні оплески глядачів були доказом вдалої режисерської побудови звіту автором сценарію та головним режисером-постановником Людмилою Супонькіною. І, звичайно, — чудової виконавської майстерності його учасників.

Яків ГАЛЬЧЕНКО.

Київ.

Фото Олександра ВОСКРЕСЕНСЬКОГО.

Стратегічна діалектика — перевести кількість у якість

ВІЙСЬКОВА РЕФОРМА

Зволикання з військової реформи, можливо, матиме негативні наслідки і для обороноздатності держави, і для бюджету країни. Така була фабула виступу перед журналістами першого заступника міністра оборони України з гуманітарної політики і у зв'язках з Верховною Радою Валентини Гошовської. За її словами, концепцію перетворень української армії базовано на положеннях Військової доктрини, вивчені реальної загрози національній безпеці та завданнях, що стоять перед Збройними силами нашої країни. Тож реформа не нашкодить обороноздатності армії, а навпаки, підвищить її.

— Ми маємо йти шляхом діалектики: перевести кількість у якість, — заявила перший заступник міністра оборони.

Мінімізація чисельності ВР потребує особливого державного підходу. Військовослужбовців, котрим у контексті перетворень доведеться змінити мундир на цивільний одяг, обнадіюють публічні заяви міністра Євгенія Марчука про те, що жодного з них не буде звільнено в запас без належного фінансового забезпечен-

ня цього хворобливого процесу прощання з армією. Вперше за весь час трансформацій у військовій структурі зроблено законодавчу спробу створити надійний механізм соціального захисту «відставлених» захисників Вітчизни. Йдеться про закон про реформування Збройних сил України. Він уже пройшов перше читання в парламенті. Друге намічено на 8 квітня. Своєчасне неприйняття даного законопроекту, за словами Валентини Гошовської, потребу-

ватиме від бюджету додатково 175 млн. грн. А якщо депутати приймуть його, те вже наступного року одержимо віддачу в 500 млн. грн. економії, що їх можна буде використовувати на соціальний захист військовослужбовців.

Як бачимо, все знову упирається в гроші. І хоча торік уперше за роки незалежності армія одержала 100-відсоткове держбюджетне фінансування, це становило лише половину від її реальних потреб. Однак реформа вже через кілька років зможе забезпечити Україні структуру військового бюджету, тотожу арміям розвинених європейських країн, вважає перший заступник міністра оборони Олександр Олійник. Зокрема, 50 відсотків спрямовуватимуть на утримання Збройних сил (нині це 90 відсотків, недарма військовий бюджет називають бюджетом «проїдання»), 30 — на забезпечення життєдіяльності армії і 20 — на науку та відновлення техніки.

Ольга ВАУЛІНА.

Фото Олександра ВОСКРЕСЕНСЬКОГО.

З привітанням до вірменознавця в гості завітав Надзвичайний і Повноважний Посол Республіки Вірменія в Україні Армен Хачатрян (на знімку). Він подарував йому книгу про архітектурні пам'ятки древньої Вірменії. В своєму тепломому слові посол відзначив, що великий творчий внесок Віктора Кочевського у розбудову українсько-вірменських культурних зв'язків здобув широке визнання в Україні та Вірменії.

Женя ЦЕРУНЯН.

про наміри зловмисників вивести з ладу і друкарню, і газету, і закляти колектив. Так чи інакше це стосується професійної діяльності журналістського колективу і є

закіханням на свободу слова, свободу друку і конституційне право громадян на інформацію

Сергій СУЛИМА.
Фото автора.

Охоронець, звільнившись, викликав пожежну охорону ВАТ «Розма», завдяки оперативним діям якої вогонь удалося загасити.

На місце події були викликані співробітники міліції, прокуратури, УМНС. Офіційний висновок про причини пожежі має дати пожежна лабораторія. Охоронець друкарні госпіталізований зі струсом головного мозку та тілесними ушкодженнями.

Головний редактор «Молодого буковинця» Богдан Загайський зробив заяву на ім'я прокурора області Олександра Галкіна, начальника УМВС України в Чернівецькій області Богдана Керницького та начальника УСБУ в Чернівецькій області Юрія Кішула.

— Оскільки вчинено напад на друкарню, яка належить редакції газети, — це однозначно свідчить

ПРОМИСЛОВИЙ ОГЛЯД

Плюс 18 у лютому

Мій січневий прогноз щодо динаміки промисловості на рівні 18 відсотків до кінця року досягнуто вже у лютому

Цілком імовірно, що в наступні місяці (особливо у травні, серпні або листопаді) ми не матимемо такого високого результату, але, за багаторічними спостереженнями, наприкінці року зберігається, якщо не посилюється, тренд перших двох місяців. 2003 року така добавка становила 4,7 відсотка, 2002-го — 0,7, 2000-го — 2,2, 1999-го — 5,7 відсотка.

Темпи, які зобов'язують

Винятком був лише 2001 рік, коли у грудні лютневий показник з 17,2 зменшився до 14,2 відсотка. Нині навіть за скорочення зовнішнього попиту, яке спостерігалось тоді восени, і зменшення динаміки промисловості на 3—4 відсотки, шести-відсотковий прогноз Мінекономіки, закладений у макропоказники бюджету, швидше за все, буде перевищено у 2—2,5 рази. Вищі за теперішній лютневий зміни обсягів виробництва наростаючим підсумком ніколи за роки незалежності не спостерігалися. 2001 року досягали більшого, але в інші місяці (січень — 21,5, травень — 19,1, червень — 18,8 відсотка).

Передусім — про позитивні моменти. Обробна промисловість розвивається удвічі швидше добувної (22,4 відсотка проти 11,2). Це більш збалансований розвиток, ніж минулорічний за відповідний період, коли добувна відставала від обробної у 7,7 разу (1,6 проти 12,3).

Експортні галузі нарощують динаміку. Металургія в січні лютому зростала в 1,3 рази швидше, ніж у відповідному періоді минулого року, тоді як у січні відставала за темпами в 1,4 рази проти минулорічного січня (16,4 проти 22,4). Хімія, як і металургія, зросла вище загальнопромислового рівня і перевищувала минулорічну динаміку в 1,3 рази (у січні це перевищення було помірніше — 1,1 рази).

Після січневого уповільнення прискорилося зростання харчової промисловості. Вона майже зрівнялася з минулорічним показником — 14,7 відсотка проти 15,8 за два місяці, хоча в січні ця галузь відставала від минулорічного графіка на 6,6 відсотка (9,6 проти 16,2 за січень 2003 року).

Легка промисловість, бурхливий розвиток якої став головним сюрпризом, після січневого плюсу в 9 відсотків проти 0,5 відсотка за січень 2003 року, за два місяці наростила темп до 13,9 відсотка на тлі минулорічного падіння на 0,9 відсотка.

Найвиразніше розвивається машинобудування, динаміка якого за два місяці (38 відсотків) удвічі перевищує середню у промисловості (18,2). Очевидно, що галузь пожинає плоди і минулорічних, і, можливо, цюгорічних інвестицій.

Єдина галузь, що має від'ємну динаміку, — енергетика. За січень-лютий вона скоротила виробництво на 5,4 відсотка проти зростання на 11 відсотків у відповідному періоді минулого року. Важко це пояснити лише ресурсозбереженням у виробництві та розподілі електроенергії, газу та води. Фізичні обсяги скоротилися на 2,8 відсотка, але ще таку само величину додало зростання тарифів.

Бійтеся розігріву та остигання!

Темпи зростання промисловості відхилялися від прогнозних утричі. Це означає розігрів кон'юнктури вище очікуваного. Розігрів не лише попит і пропозиція, а й ціни. До грудня 2003 року ціни виробників зросли на 4,5 відсотка, тоді як у перші два місяці рік тому — лише на 1,2. Рано чи пізно це підштовхне зростання цін і споживачів. Розрив між промисловими і роздрібними цінами збільшився у лютому до 2,7 відсотка проти 0,2 у січні (відповідно 4,5 проти 1,8 та 1,6 проти 1,4). Це різке зростання. Воно майже дорівнює загальному минулорічному показнику (2,9 відсотка). Формується істотний потенціал відкладеної інфляції. Нагадаємо, що 2002 року він становив 6 відсотків і наступний рік позначився значним прискоренням інфляції. Перегріву у промисловості ще немає, але береженого Бог береже. Згадайте 2001-й. Тоді у травні динаміка промисловості, підрахована накопичувальним підсумком, сягнула свого максимуму — 19 відсотків — і з червня почала знижуватися до 14,2 у грудні. Подразником спаду стало різке скорочення зовнішнього попиту у другій половині 2001 року (погіршення умов експорту в Росію, антидемпінгові розслідування у США, загальна стагнація світової економіки). Протягом 2002 року зростання у промисловості різко (у 2,4 рази) зменшилося і підтримувалося у вигляді майже паралельного тренду з 6,3 у січні лютому до 7 відсотків у січні—грудні. Така історія «остигання» промислової пропозиції після буму 2000—2001 років. «Остигли» і ціни — до майже дефляційного рівня в 0,6 відсотка. Зазначену рецесію зростання у промисловості не зміг цілком компенсувати навіть високий урожай, і темп зростання ВВП також упав з 9,1 до 5,3 відсотка.

Важливо усвідомлювати, що Нацбанк не буде штучно стримувати економічне зростання і забезпечуватиме адекватний монетарний сервіс. Але, можливо, зміна макроекономічних параметрів бюджету, якщо вона буде здійснена урядом і Верховною Радою, вимагатиме корекції пропозиції грошей.

Тим часом потенційна загроза перегріву в індустріальному секторі потребує додаткових заходів зі стримування цін, якщо інфляційна мета в річному вимірі (6,3 відсотка) буде збережена. Діючі інструменти Нацбанку в сфері рефінансування, резервування і курсової політики на сьогодні достатні. А в разі погіршення фінансальних, тарифних чинників цінової стабільності і відновлення інфляційних очікувань ці інструменти мають бути активізовані, щоб запобігти макроекономічній дестабілізації.

За гіпотетично можливого різкого падіння зовнішнього попиту ймовірно відновлення рецесії зростання (гальмування економічної динаміки), схожої на ту, що мала місце 2002 року. За значного падіння зовнішнього попиту певний період може «виручити» внутрішній, який зберігатиметься інерційно. Для цього важливо підтримати його тонус вже тепер. Якщо буде млявий внутрішній попит і бракуватиме компенсуючого заміщення його зовнішнім, на економіку може очікувати навіть чисте падіння з частковою дефляцією промислових цін.

Для пом'якшення такого макросценарію слід вже сьогодні зосередитися на превентивному посиленні внутрішнього споживання. Щодо Нацбанку — йдеться про сприяння скороченню інфляційного податку, посилення курсу гривні для активізації інвестицій і, зокрема, підтримки інвестиційного імпорту, про керований розвиток споживчого кредитування. Урядова програма на рік нинішній засвідчила більш високі амбіції стосовно зростання ВВП. Хотілося б, звісно, щоб це стосувалося і промислового виробництва. А все разом знайшло адекватне відображення в держбюджеті.

Валерій ЛИТВИЦЬКИЙ,
радник Голови Нацбанку з питань макроекономіки.

ВАТ «Галіївський маслозавод ім. В. Ф. Мазуркевича»

повідомляє про проведення загальних зборів акціонерів, які відбудуться «25» березня 2004 р.

Порядок денний:

- Звіт правління.
- Залучення коштів під заставу майна підприємства.

Дмитро СВЯТАШ: «Лобізм — це нормальні відносини бізнесу і політики, але він має існувати в рамках закону»

ХТО Є ХТО

Із досьє «ГУ»

СВЯТАШ Дмитро Володимирович. Народний депутат України по 171-му виборчому округу (Харків). Народився 1971 року в Харкові. Закінчив Харківський медичний інститут за фахом педіатрія, а 2000 року — Інститут підвищення кваліфікації і перепідготовки кадрів важкого машинобудування за фахом економіка; у 2001 році — Національну юридичну академію України ім. Я. Мудрого за фахом правознавство. До обрання в парламент працював президентом корпорації «Автоінвестбуд» у Харкові. Член комітету ВР з питань фінансів і банківської діяльності, депутатської групи «Демократичні ініціативи». Одружений, має сина.

— Коли знайомишся з вашою біографією, виникає питання: чому ви свого часу вирішили поставити «хрест» на кар'єрі лікаря і зайнятися бізнесом?

— Для цього були цілком очевидні об'єктивні причини.

І, гадаю, у прийнятому рішенні я не помилився: 13 років тому ми разом зі кількома іншими створили своє перше підприємство. Зараз це вже досить велика компанія, котра забезпечує роботою ти-

сячу людей і платить десятки мільйонів податків до державного бюджету.

— Прийшовши до парламенту, ви поповнили когорту молоді генерації українських політиків-бізнесменів. Чиї інтереси ви відстоюєте сьогодні у Верховній Раді?

— Як депутат-мажоритарник у парламенті я, передусім, представляю інтереси людей, котрі мешкають на території мого виборчого округу. Ну, а крім цього — інтереси середнього класу, який, на моє глибоке переконання, є основою держави з ринковою економікою, якою себе сьогодні вважає Україна.

— Чи згодні ви з думкою, що депутати-бізнесмени дуже «зручні» і легко вразливі, оскільки на них можна легко «натиснути»?

— Це правда. Депутати від так званої практичної економіки справді легко вразливі і за бажання знайти шляхи впливу на їхню думку неважко.

— На вас особисто хто-небудь «тиснув» у парламенті? Доводилося голосувати всупереч власній позиції?

— Певний тиск у парламенті відчувують геть усі де-

путати — незалежно від того, у якій фракції вони перебувають і які сили представляють. Мені не раз доводилося голосувати не так, як я особисто вважав за потрібне, але жодного «криміналу» у цих ситуаціях не було — просто цього вимагала фракційна дисципліна.

— А як ви опинилися у більшості?

— Це був мій свідомий вибір.

— Ваше ставлення до лобізму в парламенті, а також до фінансування певними бізнес-структурами певних політичних сил, партій?

— Лобізм — це нормальні взаємини бізнесу і політики, але він має існувати в рамках закону. Фінансування партій бізнес-структурами — це також нормально, але лише після того, як із цих коштів сплачено податки.

— До парламентських виборів ви були членом НДП. А як опинилися в депутатській групі «Демократичні ініціативи»?

— Я був одним із засновників цієї депутатської групи, бо в НДП для нас не було перспективи політичного зростання.

— Яким було ваше перше

враження від Верховної Ради, коли до неї потрапили?

— Я був трохи розчарований. Наприклад, колись найважче думав, що в залі парламенту можна когось переконати емоційним виступом з трибуни. А тепер уже знаю: суперечки в залі живуть своїм життям, а виступи з трибуни — своїм.

— Які події в парламенті за час вашої роботи тут найбільше вплинули на вас як на депутата?

— Не можу сказати, що на мене впливали якісь парламентські події, а от сама робота, досвід, напрацьований за минулі два роки, — безперечно.

— У законотворчій діяльності найбільше запам'яталося ваше намагання не допустити прийняття змін до відомого законопроекту про розвиток автомобільної промисловості України. Чим же такий «небезпечний» цей закон для України, адже дехто, навпаки, називає його європейським?

— Я противник прийняття закону № 3677 у цілому. Цей документ, справді, відповідає сучасним вимогам, але його завершальні положення цілком перекреслюють суть закону. Річ у тім, що залишені у

них податкові пільги для підприємств АвтоЗАЗ і ЛАЗ створюють на ринку дискримінаційне положення для решти підприємств. А безпека закону для українського автомобільного ринку — в наслідках, викликаних такою ситуацією. Я і мої однодумці дуже розраховували на veto Президента — на жаль, наші надії не оправдалися. Після прийняття парламентом цього документа з поправками Президента ми отримали ще дискримінаційніший закон.

— Кого вважаєте своїм учителем у житті і політиці?

— Свого батька. Від нього я успадкував цілеспрямованість, оптимізм, організаторські здібності. Таким хочу виховати і свого сина.

— З урахуванням обсягу вашої депутатської роботи на що у вас ще залишається час?

— Маєте рацію, часу залишається обмаль, тому намагася сконцентруватися на близьких. Я спілкуюся з сином, усією родиною їздиво кататися на лижах. Коли залишається час для себе — їду грати в теніс або катаюся в лісі на велосипеді.

Юліана ШЕВЧУК.

ПАРТИЙНІ РЯДКИ

Перший блок для виборів Президента

В Україні створено перший виборчий блок для участі у виборах Президента країни. Відповідне рішення ухвалено минулої суботи на позачерговому XIV з'їзді Народного руху України. Про це «ГУ» повідомили в прес-службі НРУ.

У документі зазначається, що з метою об'єднання зусиль патріотичних, національно-демократичних, реформаторських сил під час виборів глави держави, крім НРУ, у створенні блоку візьмуть участь ще 40 громадсько-політичних організацій. Зокрема, це Українська народна партія, «Реформи і порядок», «Батьківщина», СПУ тощо. НРУ запропонував блоку на виборах підтримати Віктора Ющенка.

До того ж на з'їзді було ухвалено низку заяв: «Про політичну ситуацію в Україні», «Про ситуацію у сільському господарстві», «Про переслідування бізнесу в Україні», «Про свободу слова» тощо.

Офіційні ЗМІ змушені підігравати в цій грі. Якщо ще недавно більшість публікацій, теле- та радіопрограм зосереджувалася переважно на реаліях місцевого життя, то тепер дедалі активніше привертається увага як до діяльності уряду, так і до позитивних фактів життя і біографії нинішнього прем'єра.

При цьому важко прогнозувати, що саме такий «інформаційний прорив» послужить на користь Януковичу. Всім відомо: те, що занадто, призводить до зворотної реакції. Хмельничани чекають не розповідей про те, як уряд бореться за їхнє краще життя. Вони лише драгують. Хочеться реального відчуття поліпшення. І це могло б бути найкращою агітацією. А оскільки почуте і прочитане не збігається з тим, що є насправді, настрої виборців залишаються так само розмитими, нечіткими, а почасті й двоєкими.

Як стверджує фонд «Демократичні ініціативи», майже третина опитаних хмельничан або взагалі не має ніяких партійних уподобань, або не визначилися в цьому питанні. П'ята частина виборців майбутнього президента теж не зробила свого вибору. Вони не підтримують нікого із теперішніх лідерів і не називають нових імен. Дванадцять відсотків взагалі не планують брати участь у виборах.

Для того, аби змінити їхню думку, ще є час. Але чи буде його використано з користю? Хмельничина нагадує сьогодні того новобранця, з якого можна випілити і майбутнього генерала, і відвертого армійського «діда». Бо, з одного боку, вона надзвичайно законослухняна і терпляча до будь-якої влади. По різні боки барикад подолань можуть поставити хіба що великі фінансові інтереси, як це сталося, приміром, із спробою перерозподілити базарні інтереси, але не політичні уподобання. Весь партійний спектр від лівих до правих не виявляє затятої агресивності, не провокує конфліктів, і це — чи не найбільша гордість області.

Та, з другого боку, зріє бажання щось змінити, зробити ставку на нові патріотичні сили, піти за лідером, котрий готовий до рішучих дій. Отож, в якому напрямку зробити свій крок Хмельничина, поки що невідомо. Вона готова йти за тим, хто поведе її за собою. Причому поведе розумно і правильно, без зайвого тиску.

Ірина КОЗАК.

Хмельницький.

Новий лідер аграрників

У фракції Аграрної партії України у Верховній Раді — новий керівник. Ним став голова АПУ Михайло Гладій. Досі фракцію цієї партії у парламенті очолювала Катерина Ващук. Як заявив М. Гладій на прес-конференції у парламенті, фракція вирішила переобирати свого лідера на кожній сесії. Крім того, за його словами, пані Катерина нині потребує догнати свого лікаря.

Михайло Гладій наголосив, що курс фракції на «любощання інтересів села» буде радикалізуватися: перед депутатами-аграрниками поставлено завдання захищати статті на підтримку АПК під час

формування держбюджету-2005, прискорити прийняття законів про ринок землі, сплату податку за землею. «Фракція проти мораторію на продаж землі до 2010 року», — заявив М. Гладій. На його погляд, найголовніше в аграрній реформі — це створити ринок землі, знаходити внутрішні та зовнішні інвестиції у розвиток агропромислового комплексу держави. Михайло Гладій не висловив жодних претензій стосовно попереднього лідера фракції. Однак Катерина Ващук, як відомо, не раз заявляла про свою підтримку мораторію на продаж землі до 2010 року.

Олександра КУЧЕРЯВА.

Весняний приз

РЕГІОН: ПОЛІТИЧНИЙ СПЕКТР

Почасті здається, що передвиборні президентські перегони Хмельничину ще не зачепили. Спокійний і досить ледякуватий у політичному плані край, котрий ніколи не був «темною конячкою» у всьох владних розкладах, і тепер здається доволі керованим і прогнозованим. Але вибори першої особи держави поступово втягують у гру, інколи на рівні підсвідомості, дедалі ширші й ширші кола.

Ще минулорічного березня на Хмельничині було зареєстровано сімдесят обласних партійних організацій. Сьогодні цифра зросла рівно на десять. Для краю, який ніколи не відзначався особливою активністю, ріст чималий. Далі — більше. Якщо торік ці партії мали приблизно півтори сотні міських та понад півтисячі районних осередків, то нині їх кількість уже дійшла відповідно до трьохсот та семисот сорока. Так само вдвічі збільшилася кількість первинних осередків, а це вже серйозне свідчення того, що передвиборні гони починають цікавити не тільки партійну верхівку. Про свою партійну належність уже заявили майже сто сімдесят тисяч подолань, і це означає, що шістнадцять відсотків виборців чітко відстоюватимуть інтереси своєї партії. Зомбування новобранців уже почалося.

Хоч як і годиться, старі й загартовані політбійці переважно лівого спрямування поведуться спокійніше, очевидно, вибілюючи того критичного струку, коли можна буде кинутися в бій без будь-яких застережень. Хоча мовчання не одного десятка партій із отих зареєстрованих, навряд чи можна назвати тактикою. Не чути, бо не чути.

Хоч як дивно, але подібна програма інерції часто спрацьовує найкраще. Сільському виборцю, особливо пенсійного віку, галас і активність нових українських партійців і не зрозумілі, і не потрібні. А ті, що із знайомим словом у назві, можуть навіть нового трактора пообіщати, то чому б їх не послухати?

Зате праві вже традиційно активні. Практично не буває жодної місцевої акції, чи то економічного, чи соціального спрямування, котрі б обійшлися без участі УРП «Собор», УНП, ВО «Батьківщина», КУН, НРУ. Швидко реагуючи на протестні настрої, вони не забувають засвідчитися самі, не вдаючись до відвертої пропаганди своєї партійної

ідеології. Але, скажімо, у більшості хмельницьких дрібних підприємців на слуху залишилися саме вони, бо активно супроводжують мітинги і пікети, пов'язані з відстоюванням інтересів саме цієї доволі великої людської категорії подолань.

Можливо, саме така робота дала свої результати. За підсумками опитування, проведеного у Хмельницькому фондом «Демократичні ініціативи», найбільшу популярність мають саме національно-демократичні течії. Із чотирьохсот опитаних майже тридцять відсотків засвідчили свою прихильність саме до них. Якщо врахувати, що комуністичні та соціалістичні течії змогли набрати лише по вісім відсотків, соціал-демократичні наблизилася до чотирнадцяти відсоткової позначки, стає зрозумілим, що симпатії хмельничан саме на боці опозиції.

УНП, УРП «Собор», «Солідарність», «Яблуко» та ВО «Свобода» зробили ще один помітний крок на шляху до майбутніх виборів. Хоча їхній вибір ні для кого не був секретом, лідери обласних організацій підписали заяву про створення координаційної ради політичних партій «За Ющенка!», заявивши при цьому, що

першим висунути, а потім активно підтримати цю кандидатуру — це вже запорака успіху при новому президентстві.

Хоча назвати першим нове несподіване ім'я не вдалося нікому. Для пересічного виборця список кандидатів традиційно старий і передбачуваний. Враховуючи вже згадані політичні уподобання, серед хмельничан впевнено лідував Віктор Ющенко, котрий набрав 33 відсотки голосів опитаних. Друге місце Петра Симоненка має лише вісім відсотків. У Юлії Тимошенко — шість, а у Георгія Кірпи та Олександра Мороза — по п'ять відсотків.

Побачити ж у ролі президента Віктора Януковича Хмельничина не готова. Лише три відсотки опитаних заявили про симпатії саме до нього. Хоча відвертої симпатії до того чи іншого претендента місцева влада намагася не виявляти і з усіма партіями поводитися коректно, проте відчувається, що ставку вже зроб-

АКТУАЛЬНО

«Свобода слова в карикатурі»

Гостра політична і соціальна карикатура особливо затребувана засобами масової інформації під час передвиборних кампаній. У такі періоди часу каталізатором свободи слова може слугувати незалежна карикатура.

Четвертий український семінар карикатуристів під гаслом «Свобода слова», в якому візьмуть участь провідні карикатуристи преси України, відбудеться в Києві з 3 по 5 квітня 2004 року. Семінар організовано благодійною організацією «Митець» за підтримки Міжнародного фонду «Відродження». Під час проведення семінару в Будинку архітекторів відкриється виставка робіт учасників семінару під девізом «Свобода слова».

Семінар буде присвячено проблемам вільної творчості карикатуристів преси. Гостями семінару будуть провідні карикатуристи преси Росії: А. Більжо і С. Тюнін (Москва), В. Богорад, М. Воронцов, Л. Мельник, В. Шілов, А. Мурай (Санкт-Петербург). Російські художники поділяться досвідом роботи карикатуристів преси в умовах передвиборної президентської кампанії у Росії.

Володимир КАЗАНЕВСЬКИЙ.
Малюнок Марини ТУРОВСЬКОЇ з виставки «Свобода слова».

ТЕРИТОРІЯ НОЧІ

Найдорожче, що в нього є — глянцева, жодного разу не читана книжечка «Новий заповіт», подарована тут однією місіонеркою, і «майже нові» кросівки, принесені кимось із медперсоналу з дому. Книжку він зберігає під подушкою лікарняного ліжка, а взуття (яке після довгих умовлянь вдалося переконати не класти туди ж) береже, як зіницю ока.

Тема ця виникла так само раптово, як і глухонімий Мурлик — особа без означеного місця для життя, простіше кажучи, бомж. Він сидів на неосвітленій ділянці тротуару з босими ногами, попри 10-градусний мороз, і, примружившись, спостерігав, як під'їжджає «швидка». Лікар відмовився взяти й мене разом з Мурликом, тому, дізнавшись, що повезуть його до міської лікарні № 7, я вирушила туди своїм ходом. Оскільки їхати було недалеко, дісталася майже вчасно.

Про те, що привезли бомжа, в лікарні найчастіше дізнаються одразу — лікарі «швидкої» у таких випадках у рукавичках і масках. Мій об'єкт спостереження до прийомного кабінету завезли на каталці, про його присутність стрімко сповістив запах, що наздогнав мене ще в коридорі. З Мурлика Василя Васильовича (так він письмово відрекомендувався) санітарки оперативно зняли смердлюче, з

вошима, задерев'яніле лахміття, лікар констатувала обмороження нижніх кінцівок. Ноги чорні, у виразках — видовище не для людей зі слабкими нервами. Запитую, куди несуть упакований у мішок так званий одяг? Його сплять, бо він уже навіть прожарюванню у спеціальній камері не підлягає. А далі...

Починається обробка. Брудного, зарослого, виснаженого дідка (а йому ж бо тільки 51 рік) перетворюють на нормальну людину. Процес відмивання бомжа триває чотири години! Це тоді як у середньому за добу на одну медсестру й одну санітарку припадає 30—40 хворих, які часом змушені чекати, поки впораються з таким нестандартним пацієнтом.

Мене влягають у білий халат на

«блискавці», шапочку і маску. Санітарки в повному екіпіруванні — крім того, що видали мені, ще рукавички, окуляри, бахіли. Мурлика намазують дезінсидуєчим засобом. Він намагається щось сказати медсестрі. Розмовляти з ним майже неможливо. Угамувався, тепер мусить сидіти так 45 хвилин. Потім — у ванну на дві години (3—4 рази змінюють воду!). Він задоволений, хоча обморожені ноги не дають сповна відчутти кайф. Після стрижки і гоління оновленого

Трохи цифр

* В Україні у 2002 році налічувалося 23 000 осіб, які жебракують (тоді як у 1998-му — 29 000).

* Понад 20,7 тисячі з них є працездатними, серед яких 16,3 тисячі мають спеціальність.

* Кількість жінок 18—30 років, які жебракують, за період 1990—2002 рр. зросла з 30,3 відсотка до 47,8; чоловіків — з 28,7 відсотка до 33,2.

* За даними Російського дитячого фонду (в Україні такої статистики нема), кожний п'ятий вихованець інтернатних закладів стає бомжем.

Мурлика в чистій лікарняній піжамі відправляють на ліжко-місце. Поспати в теплі. І лікуватися.

Цікавлюсь, у що його одягнуть, коли виписуватимуть? З'ясується, таким одяг приносить медперсонал, іноді черниці. Мені завжди здавалося, що для бомжів є якась спеціальна установа, то чому їх везуть сюди? Світло на це запитання пролила згодом начмед міськлікарні № 7 Світлана Котел:

— Два роки тому був такий притулок на Лівому березі, але його закрили. Діє ще в Пушці-Водиці, але ми не можемо їх туди відправляти, бо він для бомжів, яким не потрібна медична допомога. А оскільки до нас привозять таких людей по «швидкій», їм необхідне лікування. До того ж серйозне, в них зазвичай цілий «букет» хвороб. Часом нам навіть доводиться лікувати за свій кошт, адже чотирьох гривень на день, що їх надає держава, вочевидь недостатньо. Крім того, близько 80 відсотків таких соціально незахищених осіб хворі на туберкульоз, майже в усіх — короста.

Але повернімося в ніч чер-

гування лікарні. Розмовляю з санітарками і медсестрами. «Сезон» тут на бомжів, коли морози (а сьогодні саме морозяна ніч), їм подітися нема куди, замерзають, а люди жалісливі викликають «швидку». За зміну буває і двоє—троє. Щоправда, є серед бомжів оригінали. Був тут один, Костенко, то він разів п'ять за зиму лежав. Сам собі «швидку» викликав, і спробуй не прийми його — задихатися так натурально починає! Звісно, чого вже там — виміють, у людський вигляд приведуть, нагодують, ще й поживе тиждень—другий у теплі (термін перебування на ліжко-місці в середньому 11,7 дня, але інколи і на кілька місяців затримуються). Проте цієї зими не з'являвся. Мабуть, кажуть сестрички, іншу лікарню жертвою собі обрав.

Збираюся іти. Та ба. Мені сьогодні «пошастило». Нічка ще та. Привезли ще одну особу БОМЖ. Але цього «швидка» не з вулиці забирала, а з квартири товаришів. І теж обмороження. Тільки не ніг, а кистей рук. Вони в нього неправдоподібно роздуті, не згинаються. Цей не зовсім опушений — підстрижений, одяг годиться для прожарювання, запах, принаймні після Мурлика, майже не відчувається.

Просять роздягнутися до пояса. Потрібна допомога — долоні-подушки не пролазять у рукава кожуха, під яким ще й куртка. Светр і сорочку зняти неможливо — все твердою кіркою прилипло до тіла. Каже, екзема. З нього обережно здирають ламкий одяг (санітарка заспокоює, це ще не страшно, страшно було, коли ганчір'я разом зі шкірою знімалося). Короста. Квітуча. Блискавично «зачохлююся» знову в «захисний костюм». Почуття відризи змішується з почуттям жалості, коли він в очікуванні лікаря починає судорожно роздирати знівченими руками покриту струпами шкіру. Запитую, що

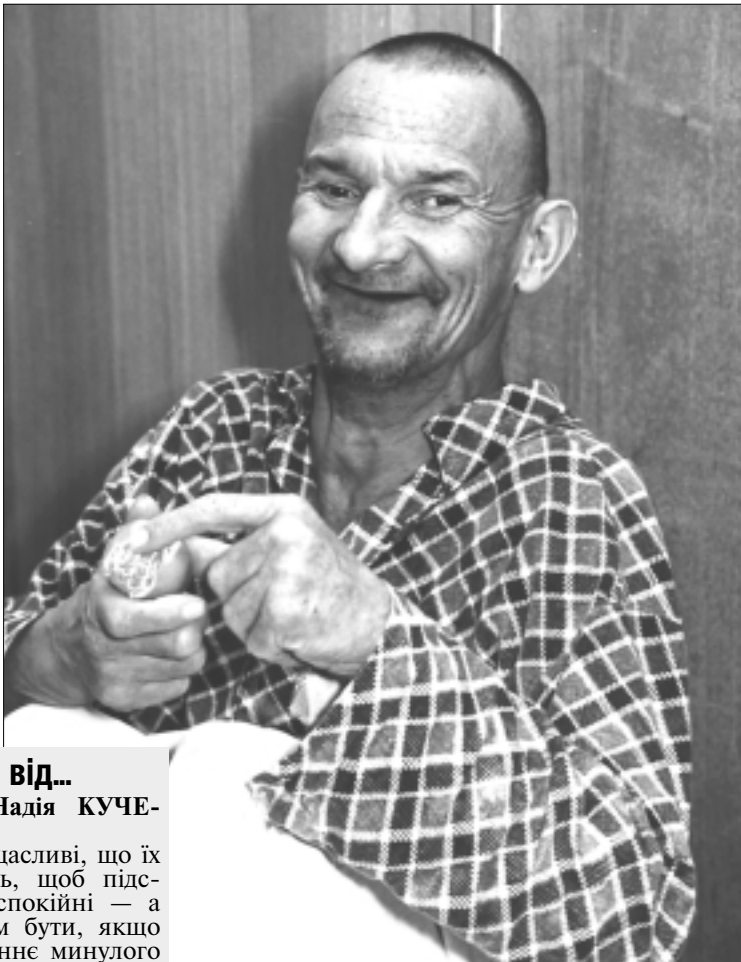

Фото Світлани ГОРБЕЦЬ

Слово від...

Санітарка Надія КУЧЕРЕНКО:

— Та вони шасливі, що їх мниють, просять, щоб підтригла. Дуже спокійні — а якими ж бо їм бути, якщо вони їли востаннє минулого тижня? Спасибі хоч засоби дезінфекції є завжди, без них — взагалі ніяк. Я сама собі час від часу проводжу профілактику, не чекаючи, поки воші перелізуть. А що робити? Потім ще ванну треба «прогенералити», щоб нормальна людина нічим не заразилася.

майже зрослися, знімає обережно, а може, мені так здається через його розпухлі руки. Навіть задушливий запах, що поширився, після побаченого не шокує. Ноги теж обморожені. Тиск 90/60. Підозра на пневмонію. Але з такою стадією корости прийняти не можуть — як його із звичайними людьми класти?! Адже жодних призначених для них палат немає, фхівців також. Виписують необхідне лікування і відправляють у кожендиспансер — корости передусім треба позбутися. Він незадоволений. Руки, каже, болять, сил немає.

Йому не пошастило. Знову на вулицю — в нікуди. Злий. Розмовляти не хоче. Але обіцяє лікуватись, а то страшно, каже, і боляче. А кому за нього буде страшно і боляче?

за квартира, з якої забирали:

— Жив я там. А тепер ніде не живу, вже півроку. Як, як? Що, не знаєш, як квартири ідуть?

Три пари шкарпеток, що держав, повинна оплатити усі витрати на поховання? А це 560 гривень, до того ж навіть похоронних 180 гривень лікарня не має права одержати. На ці гроші вона могла б закупувувати ліки, щоб лікувати тих, хто ще потребує допомоги. Кому вона життєво необхідна.

Марічка КОРМУШКІНА.

Трохи фактів

- * Зарплата санітарки — 183 грн.
- * На хворого виділяють 4 грн. на день, але тільки крапельниці (без ліків) коштують 2,16 грн.
- * Протягом 2003 року лікарня поховала власним коштом п'ятьох бомжів, цього року — вже двох.
- * На приведення бомжа в людську подобу витрачають 4 години.

Закон збереження доброти

Фрау Аскот зітхнула: старість — це нещастя. Медсестра відвідує мене двічі на тиждень. А от педикюр роблять один раз на два тижні

А ЯК У НИХ?

Не маю ані білої, ані чорної заздрості до тих, хто роз'їжджає в розкішних автіях чи підмітає тротуари полами дорогих манто. Але коли бачу, як післяобідньої пори до кафе приходять німецькі дідуся у випрасуваному одязі та чепурні бабусі з гарними зачісками і свіжим манікюром, де, неквапом ласуючи тістечками та попиваючи чай, гомонять про своє, мене бере сумна заздрість. А тутешні газети критикують уряд за недосконалу соціальну політику саме щодо стариків, вимагаючи її поліпшення. А як вони живуть насправді? Скажімо, не ті, котрі спроможні подолати шлях від свого будинку до ресторану, а недужі, немічні, самотні?

Німеччина старіє: відсоток людей похилого віку в кількості населення постійно зростає. Якщо, приміром, 1950 року громадян віком до 20 років тут було вдвічі більше, ніж тих, кому за 59, то 2050-го стариків буде вдвічі більше, ніж молодих. Середня тривалість життя у ФРН становить 80,8 року для жінок і 74,7 — для чоловіків. Тож дедалі більше людей мають потребу в постійному догляді.

Ідеться не про хворих людей, котрі потребують стаціонарного лікування, а про тих, що не в змозі обслуговувати себе через старість: піти до магазину, аптеки, перукарні, приготувати їжу. У багатьох із них немає дітей чи родичів або вони з певних причин не бажають доглядати стариків. Оскільки пенсіонери застраховані на випадок догляду в старості, то це має забезпечити держава.

Моя знайома — 85-річна фрау Аскот має трьох дочок з чоловіками, онуками й правнуками, котрі мешкають у різних країнах світу. Її не забувають: бабуся освоїла комп'ютер, тож зв'язок з ними постійний. Та й телефон не мовчить. «Це так, погоджуюся я, але допомога потрібна повсякчас. Мабуть, нелегко справлятися навіть з хатнім господарством»...

«Еге, каже вона, наша соціальна держава не дуже переймається такими, як я. Бачите, я маю хворі ноги — тромбофлебії, а медсестра відвідує мене лише двічі на тиждень. А от педикюр роблять один раз на два тижні. Щоправда, працівник соціальної служби супроводжує мене до перукарні завжди, коли я його викликаю.

Проте хлопцє, котрий проходить альтернативну службу в армії, закуповує продукти лише двічі на тиждень, а свіжої булочки хочеться щодня. Дякувати Богові, маю приятну сусідку, то вона приносить її шоранку. Та й жінка, котра двічі на тиждень прибирає квартиру, могла б це робити бодай тричі. Ах, зітхнула фрау Аскот, старість — це нещастя». «Мабуть, платите за такі послуги чимало?» — цікавилася. «Чому це я мала б за них платити?» — дивується вона. — Я робила внески до страхової каси, тож усі послуги вона й оплачує...»

А що німецька держава-мачуха, на котру нарікає фрау Аскот? Як вона піклується про тих, хто колись створював її могутність, а нині через неміч неспроможний самостійно дістатися до вибральні чи помитися?

Держава подбала про це в такий спосіб: зобов'язала всіх шомісяця сплачувати внески до каси страхування здоров'я. Із них 1,7% від заробітку (але не більш як 57 євро 37 центів, що встановлено законом. — Авт.) спрямовується на страхування у разі потреби догляду. Діти або одне з подружжя, що має мінімальний дохід, застраховані без сплати внесків. Громадяни, які одержують допомогу від соціального відомства, одержують від нього також і страхування на випадок потреби догляду. Безробітних страхує відомство з питань праці й сплачує за них відповідні внески.

Потреба догляду настає у двох випадках. Коли людина не хвора, але через немічність неспроможна са-

мостійно себе обслуговувати. Тоді їй надають допомогу вдома або направляють до будинків з частковим чи повним доглядом, а каса страхування цілковито перебирає на себе витрати на це. Залежно від рівня потреби вони становлять 384, 921 або 1432 євро щомісяця.

Коли людина немічна й хвора і потребує стаціонарного лікування, її відправляють до лікарні. В такому разі вартість догляду становитиме 1023, 1279 або 1432 євро, а в особливо тяжких випадках — 1688 євро на місяць.

По за увагою держави не залишається жоден громадянин. І допомогти — не «на бідність», а належно, якій потребує за станом здоров'я, він одержує незалежно від того, має власне житло чи орендує його, а також від розміру пенсії, соціального стану або фінансового становища. Закон про це бундестаг ухвалив 1995 року. Навіть буркотуни визнають, що цей закон — чи не найкращий з усіх ухвлених у галузі соціальної політики захисту людей похилого віку. Нині 80 млн. громадян — практично все населення країни — застраховані на випадок немічності. Оскільки тривалість життя у ФРН збільшується, то кількість тих, хто потребує догляду, дедалі зростає, а коштів на це в страховій касі бракує. Їх дефіцит покриває держава: на догляд пенсіонерів нині спрямовують півмільярда євро.

Поки людина здорова та спроможна себе обслуговувати, вона має такий рівень життя, який забезпечує їй пенсія чи власні заощадження. Але настає час, коли здоров'я бракує навіть на кілька кроків до вибральні, пенсія мала, а заощаджень немає? Що тоді?

Не говоритимемо про багатіїв, спроможних сплатити за своє перебування і догляд у дорогих пансіонатах, під які орендують розкішні вілли. Шо мають у такому разі представники се-

реднього класу чи бідняки? Вибір досить великий: різноманітні будинки престарілих з широким набором послуг. Варто зауважити, що, перебуваючи в будинку престарілих, його пожиалець не віддає за це ані свою квартиру, якщо вона в нього є, ані пенсію. До обов'язкових послуг, які він одержує, належить надання окремої кімнати, куди за бажання можна завезти меблі з власної оселі, щоб почуватися у звичній обстановці. В притулку пацієнт перебуває під постійним наглядом медперсоналу чи спеціально навчених доглядальників. Аде, приміром, помити людину, котра майже не рухається, непросто. В таких будинках все продумано: від збалансованого харчування і стін, обладштованих спеціальними поручнями, за які можна триматися, коли вже не слухаються ноги, до ванн, оснащених підйомниками, та ліжок з пультом управління, котрий дає можливість опустити чи підняти їх під різними кутами.

Та хоч яке чудове утримання не було б у притулку, а люди прагнуть якомога довше залишатися в рідних стінах, навіть коли доглядати за ними вдома немає кому. За даними соціологічного опитування, 95% громадян, старших 65 років, хотіли б усе-таки залишатися удома. Домашній опіції надають перевагу над утриманням у лікарні чи в притулку. Тому законодавство всьляко сприяє сім'ям, які доглядають немічних родичів. Для таких родин передбачено низку компенсацій — від 205 до 665 євро щомісяця.

Але в разі, коли людина самотня й доглядати за нею немає кому, а до будинку престарілих вона не бажає переселятися (крім, звичайно, випадків, коли й за станом здоров'я вона не може залишатися удома), соціальні служби надають їй послуги, які можна поділити на чотири сфери: догляд за тілом — миття, приймання душу, чищення зубів, розчісування волосся,

У старості кожному потрібне тепло... Будинок престарілих у Фрайбурзі.

гоління, процедури, пов'язані з функціонуванням кишківника та сечового міхура; харчування — приготування їжі та годування; пересування — допомога під час вставання й лягання в ліжку, вдягання і роздягання, здійснення прогулянок чи потрібних відвідувань, скажімо, лікаря; допомога в домашньому господарстві — закупівля продуктів, прибирання помешкання, миття посуду, зміна та прання білизни й одягу. Таким обслуговуванням користується дедалі більше пенсіонерів, котрі не в змозі це робити самостійно. Цю роботу виконує спеціально навчений персонал або медсестри, котрі відвідують пацієнтів удома.

...Якщо порівняти становище людей похилого віку в Україні та Німеччині, то нам залишається лише позаздрити німецьким пенсіонерам. Хоча напевно ці серед них знайдуться такі, котрі скажуть державі спасибі. Тим часом правляча коаліція — соціал-демократи й «зелені», не залишає поза увагою проблеми старих людей. Невдамо бундестаг ухвалив законопроект про забезпечення якості і поліпшення захисту споживачів у сфері догляду, зокрема розвитку страхування в разі потреби. Він також має допомогти немічним людям, попри їхню залежність від сторонньої допомоги, вести самостійне життя і мати вплив на «інституції» догляду.

Валентина ПИСАНСЬКА.

ХРАМ У СКЕЛІ

ФОТОРЕПОРТАЖ

990 років виповнилося скельному монастирю у селі Лядова, на Вінниччині

поки не настали часи войовничих атеїстів. Вибух, що пролунав над Дністром 1938-го, частково зруйнував обитель. Стежка до неї заросла на довгі десятиліття.

Як тільки наша держава здобула незалежність, місцеві селяни стали клопотати про відновлення церкви. Після проведених робіт тут знову з'явився священник. А п'ять років тому пустуючі келії — всі вони також видовбані у скелі — почали обживати монахи. Що символічно: першим настоятелем монастиря став молодий ігумен на ім'я Антоній. Його шлях до Лядова проліг із Почаївської лаври.

Пропоновані знімки зроблено минулої осені. У зимову пору здолати круту стежку, що веде до храму, може хіба що відчайдушний паломник. Навіть за гарної погоди вибратися на крутизну заввишки не менше 300 метрів непросто. Поглянеш униз — у голові паморочиться. Справді важка дорога до храму для віруючих невеликого села, що на самісінькому кордоні з Молдовою. До речі, з того місця, де стоїть церква, правий берег видно ніби на долоні.

А ось ченців, здається, не страшить нічого. Їхній спосіб життя настільки складний у нашому сприйнятті, що годі уявити. Це ж яку силу духу треба мати, щоб мешкати у кам'яних келіях, які зовсім не опалюються! Монахів тут більше десяти. Найстаршому — 55, наймолодшому — 15. З різних причин фотографуватися вони відмовлялися. Тому фотокору доводилося ловити миттєвості спілкування з ними. Значну частину дня і ночі вони проводять у молитвах: починають молитися о пів на третю ночі. Багато працюють. Зокрема, споруджують братський корпус. Будів-

ля зовні являє собою звичайний житловий будинок. Схоже, в нього переселяться після завершення будівництва. Кажуть, що хочуть не лише відродити монастир, а й вдихнути в нього друге життя, роз-

ширити, щоб сюди проклали стежку нові ченці...

Нам було трохи шкода цих ще молодих хлопців, які присвятили своє життя служінню Богові. За великим рахунком, вони самотужки відроджують споруду, що має статус пам'ятки архітектури державного значення. Один із найстаріших українських монастирів, на нашу думку, потребує уваги не тільки його нинішніх мешканців...

Віктор СКРИПНИК, Сергій КОВАЛЬЧУК (фото).

Вінницька область.

За народними переказами, його заснував 1013 року святий Антоній Печерський. Києво-Печерська лавра створювалася ним пізніше. Повертаючись із Греції, із святої гори Афон, преподобний зупинився на крутому березі Дністра. Перепочинок затягнувся надовго. Вапнякову скелю довбали не один рік, поки у ній не облаштували храм. Ще деякий час Антоній залишався тут проповідни-

ком. І тільки тоді продовжив свої мандри до Києва.

Довго-довго, аж до XVIII століття, храм Антонія, як називали його в народі, залишався православним. Деякий час у ньому господарювали греко-католики. Але, як свідчать архівні документи, з 1745 року він знову став православним приходом. Минали роки, десятиліття і навіть століття — храм служив людям. Аж

Місто вітрів, вогнів та поцілунків

РЕПОРТЕР

У Баку дивовижно поєднуються європейське з азійським, минуле з модерним, національне з радянським, вільне з примусовим. На його вулицях можна побачити все: поряд із рекламою мобільних телефонів — щити з портретами колишнього Президента Азербайджану Гейдара Алієва, поряд із розкішною мечеттю — напівзруйнований готель із забитими вікнами, поряд із новобудовами — нетрі, поряд із жінками в мусульманських хустинках-хиджабах — панянок у джинсах із цигарками та закохані парочки.

Зороастр був уродженцем східного схилу Кавказького хребта, і рядки його «Авести» навіяні вічними вогнями півострова Апшерон. Досі поблизу апшеронського села Мамедлі в пустельному степу горять, вибиваючись із-під землі, язики полум'я. Кажуть, на скелі Янар-гая (у перекладі — скеля, що горить) газ метан палає з часів Олександра Македонського. Багато хто вважає, що походження слова «Баку» також пов'язане з вогнем, бо тут давня горіли газу, вивираючись із надр. Назву «Баку» іноді також тлумачать як «удар вітру», «місто вітрів» або «місто на пагорбі». Є і припущення про тотожність назви Баку з горою Бакхау, згадуваною в єгипетській міфології, у «Книзі мертвих». Обидва ці слова означають «сонце», «ранкова зоря». Сьогодні Азербайджан також можна сміливо назвати світанковою країною. Адже молода незалежна держава лише будується.

Юліана ШЕВЧУК.

Київ—Баку—Київ.

Фото Олександра КЛИМЕНКА.

Про покійного Гейдара Алієва тут ніхто не говорить у минулому часі. Нині країною керує його син Ільхам. «Гейдар — наше минуле, сучасне і майбутнє», — гласять плакати по всьому місту. По прибутті до столиці Азербайджану нас відразу попередили: не допитуйтеся в бакинців про дві речі — їхнього президента та зарплату. І перше, і друге, мовляв, пояснюється особливістю ментальності народу. А коли я все-таки наважилася спитати в перехожої пані про її життя-буття, почула щось таке: «Дуже добре! Молодець Алієв, який молодець! І Путін молодець, їздить до нас часто, і ваш Кучма молодець, приїздив. Усі молодці!» Напевно, наш супроводжувач був правий.

Щодо представниць азербайджанської слабкої статі, то після прогулянок містом напрошується запитання: а що тут роблять вони? Скажімо, на таких традиційно жіночих у нас посадах, як продавець, офіціант, кухар, консьерж, — лише чоловіки. Засідають у забігайлівках-чайних лише чоловіки. Водичку, чай і папери на офіційних зустрічах у парла-

менті також розносили хлопці, а не дівчата. Навіть таке місце, як, пробачте, жіночий туалет, у Межджлісі відсутнє. Точніше, воно було, але, звісно, замкнене. Зате двірники — самі жінки. Бачили і поліцейську, і носійку багажу в аеропорту. Та от в азербайджанському парламенті зі 150 депутатів 13 жінок, тоді як в українському їх лише шістьнадцять із чотирьохсот п'ятдесяти.

Однак загалом, незважаючи на кілька незбагнених рис, як, приміром, повне ігнорування правил дорожнього руху та відсутність поняття «здача» в магазинах, азербайджанці дуже привітні й гостинні. Скажімо, одна українська журналістка у готелі голосно білкалась, що не встигла купити додому гранатів. На ранок під її дверима чекало п'ять кілограмів багряних соковитих плодів...

Азербайджан, країну нафти і газу, здавна називають країною вогнів. Існує легенда про те, що мислитель давнини

«Гейдар — наше минуле, сучасне і майбутнє», — гласять плакати по всьому місту

НавколоЕколо

Довговухі сміливці

Традиційно лисицю вважають найхитрішим звіром, орла — гордим. Зайцю дістався талан загальноновизнаного боягуза...

Однак мало хто знає, що зайці теж хитрі звірки. Звичайно, молодий зайчик ще не досвідчений. А от звірок, який прожив кілька років, недарма зветься «професором». Так, довговухим увесь час доводиться бути напоготові, чотириногі і пернаті хижакі аж ніяк не проти ввіймати таку здобич. Для того, щоб збити переслідувача з пантелику, зайці перед заляганням на лежання роблять спеціальні «скидки», заплутують слід, а самі лягають мордочкою до сліду. А доки переслідувач розбирається в слідах, можна спокійно втекти. Як розповідав відомий сибірський сокольник Юрій Носков, переслідуваний беркутом зазвичай іноді розвертається «обличчям» до небезпеки і підпускає орла близько, а в останній момент, відскакує вбік. Орел на швидкості не може сильно маневрувати, а в зайця з'являється шанс добігти до кущів...

Сергій ГЛАДКЕВИЧ. Фото автора.

На знімках: заєць; сліди зайця на снігу.

Італійці інвестуватимуть будівництво автобану

ПЕРСПЕКТИВА

Днями у Римі відбулися переговори Міністра транспорту України, генерального директора «Укрзалізниці» Георгія Кірпи з італійськими інвесторами про подальшу співпрацю з нашою країною. Там же керівник галузі зустрівся з Прем'єр-міністром Італії Сільвіо Берлусконі. Георгій Миколайович охоче погодився прокоментувати цю подію.

— Чи важко було домовитися з італійцями про співпрацю з українцями?

— Якшо відверто — і так, і ні. Так, тому що такі інвестиції — 450 млн. євро, які пообіцяли інвестувати в нашу транспортну інфраструктуру, ми отримуємо вперше. А з другого боку — ні, тому що добрі особисті стосунки Президента Леоніда Кучми та Сільвіо Берлусконі допомогли нам остаточно виконати непросте завдання. Започаткувала це ще Ялтинська конференція, яка відбулася торік у жовтні; вона визначила стратегічну співпрацю Італії і України. Тоді і було підписано генеральну угоду про участь італійських підприємств фірми «Торно» в інвестуванні та будівництві дороги Київ—Одеса.

— На яку суму коштів Мінтранс може розраховувати найближчим часом?

— Перший транш — 100 млн. євро. Його оформляє через комерційні банки Італії страхова компанія «Сачі». Ці кошти наприкінці квітня — на початку травня мають надійти. 150 млн. євро — від Євробанку буде оформлено через квоту Італії і 200 млн. євро — через бюджет Італії.

Під час особистої зустрічі з Берлусконі це питання також було обговорено, після чого керівникам відповідних міністерств, з якими ми мали зус-

тріч, було доручено, щоб найближчим часом Кабінет Міністрів Італії цю інвестиційну програму затвердив.

Ми мали тривалу розмову і про V транспортний коридор, який бере початок у Венеції і проходить через Будапешт, Браτισлаву, Ужгород і Львів. Берлусконі підтримує нашу пропозицію, щоб продовжити цей коридор до Далекого Сходу через Росію, Казахстан, Китай. І дав згоду, щоб Італія вступила до комітету, який ми створили з ініціативи нашої держави. Окрім України, до нього ввійшли ще вісім країн — Китай, Казахстан, Росія, Польща, Словаччина, Чехія, Угорщина, Румунія. Секретаріат згаданого комітету розміщено в нас у Києві. Ми запропонували, і Берлусконі підтримує ідею приднання до цих країн Італії. Відтепер увесь V міжнародний транспортний коридор долучається до азіатських транспортних коридорів, що дає можливість цей «Проект XXI століття» поєднати на суші і на воді, реалізувати перевезення вантажів між Далеким Сходом і Європою.

— Отримання такого великого кредиту — це завдяки пошва-ленню інвестиційного інтересу Заходу до України чи нашої політичній і наполегливій роботі?

— Думаю, що це скоріше інтерес до України саме Італії. Адже коли розглядати реальну

співпрацю у широкому спектрі, то найактивнішою вона є з італійськими підприємствами. Ми нині маємо багато спільних проєктів, які здійснюються у різних напрямках — у харчовій і легкій промисловості, сільсько-му господарстві. Італійці надзвичайно зацікавлені в динамічній економічній взаємності з Україною, в інвестиціях в нашу країну. Тож умови надання кредиту — виняткові і строками реалізації також. Вони значно вигідніші, аніж ті, що є у Європі.

— Чи виявили інтерес до ва-

ших переговорів представники італійських ділових кіл, місцева преса?

— Активно стежать і зацікавлені в тому, щоб наша програма була реалізована. Ми поінформували про те, що перший автобан у нашій країні буде збудовано до річниці незалежності України в цьому році. Водночас італійська сторона не зацікавлена зводити лише частину платної дороги між Одесою і Києвом — від Жашкова до Червонознам'янки. Італійці пропонують провести ще й другий етап реконструкції, на що також надатимуть інвестиції. І тільки після остаточного завершення будівництва відкрити платну дорогу, побудувавши альтернативну автостраду між Києвом і Одесою.

Володимир ПЕРЕТЯТКО.
Едуард ЗАНЮК.

ФОТОФАКТ

Міністр транспорту України, генеральний директор «Укрзалізниці» Георгій Кірма, перебуваючи з робочою поїздкою в Одеській області, ознайомився з реконструкцією Одеського театру опери і балету, у якій фінансову участь бере Мінтранс.

На знімку: заступник начальника управління облдержадміністрації Іван Волошук (ліворуч) інформує Георгія Кірпу (в центрі) і голову Одеської облдержадміністрації Сергія Гриневецького (другий праворуч) про те, як іде робота.

Фото Олександра СЕРОГО (Укрінформ).

«ЛІКАРНЯНИЙ ЛИСТОК»

— Здрастуйте, безплатний лікарю! — Здрастуйте, безнадійно хворий!

ІСТОРІЯ ХВОРОБИ

В очеревині хірурги забули метрову серветку ...

Помилка лікарів Кривого Рогу коштувала їх пацієнтці Н. ще однієї (!) і небезпечної операції

Мал. Олександра МОНАСТІРСЬКОГО.

З розповіді громадянки Н., яка відчувала на собі особливу увагу лікарів:

— Улітку мені робили операцію з видалення фіброми матки, а через місяць я намадала в себе в животі якесь ушіщення розміром з кулак. Після обстеження на УЗД, що показало за-темнення, мене негайно направили до онкологічного диспансеру на операцію. Я була в шоці — в мене ще шви не зажили, я не відійшла від першої операції і — знову різати!

Після другої операції ледве отямилася. Лікарі чомусь не ка-

зали, що зі мною, що за хвороба, тому я дуже переживала, відчувала шось зле. Ну а потім мені сказали, що під час першої операції в мене в очеревині медички забули серветку завбільшки в метр. Вона загноїлася, на момент операції це було вже ушіщення як долоня, і гнійний мішок при розриві загрожував перитонітом. Ця серветка зачепила мій тонкий кишечник, тому частину його, сантиметрів 40, мені вирізали. Обидві операції оплачувала я. Досі лікуюся від наслідків: з'явилися коліт, гастродуоденіт, болить печінка...

РЕЦЕПТУРНА АРИФМЕТИКА

Дешевше не означає краще

Шороку Міністерство охорони здоров'я України вирішує, який саме інсулін закуповувати за державні гроші, щоб забезпечити ним хворих на цукровий діабет. Вирішальне значення в цьому виборі має вартість препарату. А дешевше, на жаль, — не завжди краще.

Лікування і самі підходи до терапії цукрового діабету кардинально змінилися з появою нового аналога людського інсуліну «Лантус». У нашій країні препарат почали застосовувати з червня 2003 року, і сьогодні близько тисячі хворих на цукровий діабет уже лікують цим препаратом. Більшість купує його в аптеках за власні гроші.

Попри численні запити фахівців-ендокринологів і прохання хворих на цукровий діабет, які вкрай потребують інсулінотерапії, Міністерство охорони здоров'я не включає «Лантус» до списку інсулінів, що закуповуватимуть за державні кошти в 2004 році. Пояснення просте: препарат дорогий. Вибір за хворих зробили, як завжди, чиновники. Однак говорити про те, дорогий препарат чи дешевий, дозволено тільки на підставі фармако-економічного аналізу. Варто врахувати, що цукровий діабет — це багатоконпонентне захворювання, що вимагає не тільки цукрознижувальної терапії (зокрема, інсулінотерапії), а й

цілою переліку інших препаратів для лікування ускладнень діабету. Важливо підкреслити: є пряма залежність між якістю терапії, що знижує цукор, і кількістю та тяжкістю пізніх діабетичних ускладнень. Тільки за умови застосування високоєфективних сучасних препаратів, що знижують цукор, і постійного твердого контролю за вмістом цукру в крові можна запобігти чи сповільнити прогресування тяжких пізніх ускладнень діабету!

Отже, вибір найдешевшого цукрознижувального препарату за ліхвою «компенсується» астрономічною вартістю препаратів для лікування ускладнень, що розвинулися внаслідок недостатньо ефективної терапії діабету. Схоже, для чиновників головне — всіх хворих забезпечити будь-яким інсуліном, щоб проголосити, мовляв, в Україні розв'язано інсулінову проблему. А за це люди розпачуються своїм здоров'ям.

Ольга КЛИМЕНКО,
лікар-ендокринолог.

Київ.

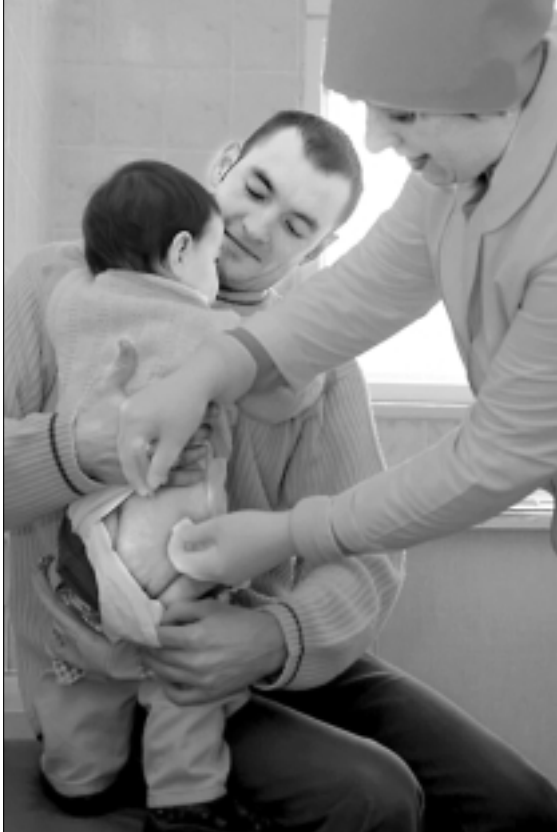
Під
«Лікарняним
листком»
підписалася
Ольга
ВАУЛІНА.

Фото Володимира ТАРАСОВА (Укрінформ).

Дитяча поліклініка Деснянського району столиці розпочала свою роботу 1 грудня 1983 року. Сьогодні цей лікувальний заклад обслуговує понад 19 тисяч дітей району та навколишніх сіл. Поліклініку забезпечено медичною діагностично-лікувальною апаратурою, ліками, шприцями тощо.

На знімку: профілактичні щеплення дітей проводить медсестра Зінаїда Житнікова. Іноді протягом дня в неї буває 100—150 маленьких пацієнтів.

Чому Міністерство охорони здоров'я не включає «Лантус» до списку інсулінів, що закуповуватимуть за державні кошти в 2004 році?

Від ведучої

Сьогодні ми в «Далі буде» зважимо всі «за» і «проти» й розповімо про успіх — саме таку ідейну назву має нинішня сторінка. Хоч усі ми прагнемо в чомусь бути успішними, життя складається не лише із вдалих моментів, але й із поразок. Та герої наших публікацій не люблять програвати.

Ірина БУЛАНЕНКО.

Мал. Володимира КАЗАНЕВСЬКОГО.

Опіум для народу?

Неймовірні пригоди послідовників мадам Тюссо у шахтарській столиці

У Донецьку — скандал: експозицію воскових фігур із Санкт-Петербурга, розташовану в обласному художньому музеї, закрито на четвертий день роботи. Нібито зроблено це за усним розпорядженням заступника голови облдержадміністрації Володимира Демидка. Причина — начебто листи громадян, які засудили «бездуховну, аморальну і «сатанинську» виставку.

Що саме спричинило той протест, невідомо. Виставку «За гранню реальності» привезло до шахтарської столиці ТОВ «Виставковий Дім «Санкт-Петербург». До цього експозицію бачили ще в десятку міст України. Колекція має три розділи: у першому — герої популярного фантастичного роману «Гаррі Поттер», далі — аномалії людського тіла (бородата жінка, людина-свиня), і — аналоги експонатів із «Кунсткамери Петра І». Виставку задалегідь включено до плану роботи обласного художнього музею, і ніщо не викликало заперечень.

У перші дні роботи на виставці панував ажіотаж, заявок на екскурсії було багато. Піку відвідуваності чекали на час шкільних канікул. Прикметно, що раніше воскові фігури із Санкт-Петербурга показували в обласному краєзнавчому музеї, але тоді влада не виявляла такої прискіпливої зацікавленості до змісту експозиції.

Як заявив журналістам голова облдержадміністрації Анатолій Близнюк, створено комісію експертів, яка визначить, чи «відповідає виставка художній творчості». Після висновків комісії вирішать, відновити чи такі зак-

рити експозицію, пообіцяв він. Директор музею, заслужений працівник мистецтв України Віктор Шитков, відмовився коментувати події. Його підлеглі в розмові з кореспондентом «ГУ» були розгублені й обурені. Адже музей із його постійними експозиціями українського, російського й західного мистецтва та активною виставковою діяльністю має репутацію одного із найавторитетніших культурних осередків області.

— Ми не мали жодної скарги, ніхто з відвідувачів не зомлів, не лявся, не називав виставку аморальною, — каже заступник директора музею з наукової роботи Марина Третьякова. — Шодо «сатанинського» змісту — важко уявити в ХХІ столітті таку дрімучість. Тоді «сатанинськими» можна назвати Буратіно, Карабаса-Барабаса, кого завгодно.

— Ми вважаємо це непорозумінням, — каже старший науковий співробітник Валентина Козловська. — Виставку затверджено управлінням культури Санкт-Петербурга, її супроводжує пакет документів, відгуки мистецтвознавців. А називати потворами людей, які народилися з аномаліями, — негуманно і некультурно. Такі експонати розширюють сві-

тогляд, дають молоді зрозуміти, що життя — не самі журнальні ляльки Барбі.

Колектив музею звернувся з листом до голови облдержадміністрації та начальника облуправління культури із закликом не

допустити несправедливих висновків. Планувалося, що виставка працюватиме до травня, і її дострокове закриття означає, що музей буде змушений заплатити шість тисяч гривень неустойки.

Ліна КУЦЬ.

Волинська область.

Микола ЯКИМЕНКО.

РОЗВАГИ

Давнє добре диско

Прогресивні тусовки та вечірки ХХІ століття, мабуть, уже трохи набридли київським студентам. Вони захотіли відчутти, як відпочивали в такому віці їхні батьки. Організаторами вечірки у стилі 70-х стали студенти КПІ, а клуб «Ватра» їх підтримав. Оляг 70-х був обов'язковим атрибутом диско. Студенти, які потрапили на вечірку за символічну плату, були задоволені й атмосферою, і музикою.

Олександр ВОСКРЕСЕНСЬКИЙ.

Фото автора.

За Вільяма, нашого, за Шекспіра...

КОНКУРСИ

Відомий голівудський актор, режисер і продюсер Мел Гібсон на П'ятому десятилітті життя відкрив для себе блискучого письменника. Відкрив під час роботи над роллю Гамлета. Йдеться, як ви розумієте, про Шекспіра, про існування якого «божесвільний Макс» навіть не підозрював. За сера Вільяма стало прикро.

Образ пройшла, коли вдалося побувати на студентському форумі «Англійський у III тисячолітті», який пройшов у Київському ліцеї «Наукова зміна» під егідою Всеукраїнської асоціації викладачів англійської мови. Сімдесят його

учасників — студенти мовних вузів і старшокласники, які представляли різні регіони країни — продемонстрували не лише блискуче знання англійської, а й «недитячий» науковий підхід до вивчення англійської мови. Сімдесят його

Тематика робіт дуже широка. Крім Шекспіра, Дж. Д. Селінджера, Джека Лондона, Кена Кізі, конкурсанти цікавлять і лінгвістика, і використання технічних засобів у викладанні, і методика навчання молодших школярів... Компетентна і представницька комісія поставилася до досліджень «по-дорослому» і відзначила їх високий рівень.

Спеціальний приз журі за досягнення в науковій праці за дослідження «Стилістичні особливості вступних блоків в

англійських коротких оповідань XIX—XX століття» одержала одинадцятикласниця з Харкова Тетяна Гордієнко. Поки що вона має намір продовжити свою освіту. А подальші перспективи незрозумілі. З блискучим знанням англійської можна знайти високооплачувану роботу референта-перекладача. Або продовжувати наукову працю, займаючися творчістю того-таки Шекспіра, але за дуже помірну плату.

Олег ДЕНИСОВ.

Тернопільська область.

Любов ЛЕВИЦЬКА.

Похвала за несподіванку

ДИКТАТУРА МОДИ

Пані та панночки, скажіть відверто: як давно ви одягали сукню? Тільки справжню: з вишуканим гатунням, лагідним боа, штучними квітами чи мереживом. А на додачу кокетливого беретика зі стразами чи капелюшка з вуаллю... Схоже, і ви згадуєте про елегантне вбрання лише напередодні свят чи урочистих подій. Шкода, адже саме красива сукня перетворює і бізнесвумен, і студентку на справжню ЖІНКУ.

На щастя, про цей рецепт краси не забувають вітчизняні дизайнери. І раз на півроку влаштовують свято сукні — конкурс «Кришталевий силует». Цього разу поважне журі вже вдруге очолив відомий кутюр'є В'ячеслав Зайцев. Під час вручення призів він визнав, що на відміну від попереднього конкурсу, моделі українських дизайнерів варті багатьох компліментів. Особливо сподобалося Зайцеву якісне й сучасне прочитання фольклору. (До речі, можливо, через специфіку конкурсу, сам метр був у чорному френчі, картато-мюшотландському кілті поверх брюк та смугастих гетрах).

На П'ятому конкурсі одного плаття за перемогу боролися 18 дизайнерів у номінації «прет-а-порте де люкс» та 11 — у номінації «фентезі». У першій призовій місця посіли: Людмила Кисленко із ефемерно-сірою моделлю «Катарсис», Айна Гасе із яскравою й наївною «Амелі» та будинок побуту «Столичний» із неперевершеною червоною гофрованою сукнею «Мрія» (дизайнер Юрій Варивода). У другій номінації кращими стали: Алла Рашевська із «Джемом», Христина Гусина з фантастичним персонажем-квіткою «Любить — не любить» (спідниця складалася з семи пе-

люсток, котрі модель розкидала по подіуму) і знову Айна Гасе з оригінальним комплектом «Статус-кво» (поперек моделі прикрашала величезна червона прищіпка).

А гран-прі уповні сподівано виборолла Олена Черевична

та її шедро вишита «Українська несподіванка» (на знімку). До речі, образ україночки втілюла на подіумі Марися Горобець — журналіст і студентка Києво-Могилянської Академії.

Юлія ПОТАПЕНКО.

Фото Олександра ВОСКРЕСЕНСЬКОГО.

Голос України

Редактор номера Віталій СУДДА.

Редколегія: Леонід БРОВЧЕНКО, Анатолій ГОРЛОВ, Сергій ДЕМСЬКИЙ, Віталій ЖЕЖЕРА, Іван ІЛЛЯШ, Світлана ПИСАРЕНКО, Віталій СУДДА.

Головний редактор Анатолій ГОРЛОВ.

Передплата на газету «Голос України» (on-line) за адресою: www.dnepropochta.dp.ua; www.presa.ua

- За зміст та достовірність інформації у рекламних публікаціях відповідальність несе рекламодавець.
- Редакція не завжди поділяє позицію авторів публікацій.
- За точність викладених фактів відповідальність несе автор.
- Рукописи не повертаємо.
- Листування з читачами — тільки на сторінках газети.
- При використанні наших публікацій посилання на «Голос України» обов'язкове.

Платні матеріали.

Свідцтво про реєстрацію періодичного друкованого видання—КВ № 1 від 26.05.1994 р.

Ціна договірна

Газета виходить 5 разів на тиждень (крім неділі й понеділка) українською і російською мовами.

Передплатні індекси: для індивідуальних передплатників — 40224, для підприємств і організацій — 60955. Загальний тираж 159037.

Комбінат друку видавництва «Преса України». 03047, Київ-47, проспект Перемоги, 50. Фотоформи виготовлено в КЦ редакції газети «Голос України»

Зам. 3011054.

1 2 3 4 5 6 7 8 9 0

Газета виходить з 1 січня 1991 року.

Адреса редакції: 03047, Київ-47, вул. Нестерова, 4.

ТЕЛЕФОНИ: для довідок — 454-84-92; телефакс — 234-72-54; відділ реклами — 449-72-53, 454-81-34, 454-81-44; телефакс — 449-85-62.

E-mail: mail@golos.com.ua — загальнийreklama@golos.com.ua — відділ рекламиlet@golos.com.ua — відділ листівfoto@golos.com.ua — відділ ілюстраційInternet: <http://uamedia.visti.net/golos>

При підготовці матеріалів використовується інформаційно-пошукова система Верховної Ради України «Законодавство»